

Ob 35-letnici Slovenskega deželnega gospodarskega združenja

V Kulturnem domu v Trstu je bila v nedeljo, 22. t.m., proslava 35. obletnice obstoja in delovanja Slovenskega deželnega gospodarskega združenja. Povsem pravilna je bila odločitev, da se ta obletnica dostojno proslavi, in sicer ne samo zaradi dolžnega poudarka delu, ki je bilo opravljeno v zadnjih 35 letih, temveč tudi in predvsem zaradi dela in nalog, ki združenje čakajo v prihodnosti.

Ce samo bežno proučimo sestavo te slovenske organizacije, nam takoj pade v oči predvsem dejstvo, da so vanjo včlanjeni takorekoč vsi slovenski prosti gospodarski poklici. To se danes sicer zdi nekaj naravnega, vendar se starejši člani združenja prav gotovo še spominjajo, da vsaj v prvem desetletju njegovega obstoja ni bilo tako, kajti strankarske in politične strasti so bile hudo načele tudi slovensko gospodarsko tkivo in ga dejansko razcefrale. Za srečo se je položaj kasneje začel korenito spreminjati, tako da sta v zadnjih letih končno prevladali in se uveljavili načelo enotnosti in spoznanje, da imajo slovenski prosti gospodarski poklici ne le pravico do lastne organizacije, temveč da imajo od takšne organizacije tudi največjo korist. Strankarji so se morali s tem že naravnim razvojem hote ali nehoče sprijazniti in danes ni strankarsko angažiranega človeka, ki bi si upal Slovenskemu deželnemu gospodarskemu združenju oziroma zamisliti o taki slovenski organizaciji uradno metati polena pod noge. Ostali so seveda skomini, ki pa nimajo možnosti, da bi združenju povzročili kako večjo škodo.

Slovensko deželno gospodarsko združenje je opravilo, opravlja in mora tudi v prihodnosti opravljati vlogo povezovalca in organizatorja slovenskih gospodarskih sil v našem zamejstvu. Gre za naloge, ki niso važne samo za posamezne člane združenja, temveč za celotno slovensko narodnostno skupnost v Italiji. Združenje je ti isti dejavnik, ki more, morda celo v odločilni meri, prispevati ne samo k obstoju naše manjšine, temveč tudi in predvsem

dalje na 2. strani ■

EVROPA V STRAHU MED Reaganom in Brežnjevom

V sredo dopoldne je Brežnjev s svojim spremstvom odpotoval iz Bonna, kjer se je mudil od nedelje popoldne. S kanclerjem Schmidtom in drugimi nemškimi državniki je razpravljajal, skupaj z zunanjim ministrom Gromikom, o atomski razorožitvi oziroma kako uravnovesiti atomsko moč obeh velikih sil na evropskih tleh. Zaključno poročilo, ki je bilo objavljeno v Bonnu že potem, ko je Brežnjev odpotoval, naglašja pomen nadaljnjega političnega dialoga med državami, katerim gre za utrditev miru in varnosti na svetu. V poročilu za tisk ni drugih omemb pekočega vprašanja razorožitve in bližnjih ženevskih pogajanj, kar priča tako o razlikah v stališčih sovjetskih in nemških besednikov na tem srečanju kot tudi o tem, da so sedaj še vsa vprašanja odprta, ko se bližajo dvostranska pogajanja med Združenimi državami in Sovjetsko zvezo v Ženevi.

Pač pa priznava skupno uradno poročilo pomembno vlogo, ki jo je odigrala Nemčija v navezavi dialoga med največjima silama. Cilj tega dialoga naj bi bil trden mir, ki je lahko sad pozitivnega razvoja v mednarodnem položaju. V uradnem poročilu o izidu srečanja med Brežnjevom in Schmidtom je tudi poudarjeno, da so bili pogovori med njima oziroma med obema delegacijama konkretni, konstruktivni in da so potekali v ozračju iskrenosti. Brežnjev je povabil kanclerja Schmidta, naj obišče Sovjetsko zvezo, in ta je povabilo sprejel. Datum obiska bodo določili naknadno.

Do dialoga med velikima silama bo torej prišlo in kancler Schmidt je taktno ustoril med tem sestankom v Bonnu ozračje zanj. Vendarle pa se tu pojavlja neko veliko vprašanje. Evropa svoje usode ne more in ne sme povezovati samo z uspehom tega dialoga. Če hoče ostati tisto, kar je bila vedno v zgodovini in kar dejansko pomeni pojem »Evropa«, si mora najti in zavzeti z mirnimi sredstvi svoje nenadomestljivo in važno mesto med obema velikima silama. To mesto, kot ji gre, pa si lahko poišče in ga doseže prav s tem, da se trudi za neko drugačno rešitev namesto zmage ene ali druge od obeh velikih sil, bodisi s pritiskom ali z vojno, ali pa pogubnega »pata« med njima, ki bi ne mogel večno trajati. V sedanjih okoliščinah se zdi, kakor da ne le Evropa, ampak ves svet nekako miselno ohromljen prisostvuje velikanskemu političnemu dvoboju in grožnjam z atomskim orožjem med velikima silama. Nihče pa se ne vpraša, če je možna še kaka druga alternativa, še kaka druga rešitev iz zagate.

Menimo, da taka alternativa nedvomno obstaja. Za Evropo je alternativa v tem, da se tesneje strne med seboj v znamenju čim večje neodvisnosti od obeh velikih sil in hkrati v znamenju čim večje demokratizacije v evropskih državah samih, kar bi hkrati rešilo v nekaterih vzhodnih državah hude gospodarske in politične krize, ki jih gnjavijo, države v zahodni Evropi pa bi rešilo strahu pred sovjetsko invazijo in bre-

dalje na 2. strani ■

Novi tovarni v Benečiji

Na mednarodnem srečanju, ki sta ga 24. in 25. t.m. priredili v Vidmu Italijansko-jugoslovanska in Jugoslovansko-italijanska trgovinska zbornica ob svoji 25-letnici, sta bili prav gotovo osrednji dogodek otvoritev tovarne Vesplas in položitev temeljnega kamna tovarne Hobles v Špetru v Benečiji. Obe tovarni sta, oziroma nastajata po zaslugi italijansko-jugoslovanskih mešanih družb, družb z mešanim kapitalom, kar je prvi primer take oblike sodelovanja med sosednima državama v videmski pokrajini in kar med drugim omogočajo osimski sporazumi.

V novi tovarni Vesplas je zaposlenih

30 ljudi, v tovarni Hobles pa predvidevajo zaposlitev 40 ljudi. Slovesnosti v Špetru so se udeležili podpredsednik poslanske zbornice Fortuna, podpredsednik deželne vlade De Carli, župani iz Špetra, Grmeka in Fojde, jugoslovanski veleposlanik v Rimu Kosin, generalni konzul v Trstu Cigoj, konzul Benolić, župana iz Nove Gorice in Kopra, Sušmelj in Abram.

Svečanost v Špetru je bila krona videmskega zasedanja, saj so udeleženci prisostvovali slovesnosti, s čimer se uresničuje v Furlaniji - Julijski krajini nova, višja oblika gospodarskega sodelovanja med Italijo in Jugoslavijo.

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 29. novembra, ob: 8.00 Poročila; 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu; 10.30 Nediški zvon; 11.00 Mladinski oder: »Naočnik in Očalnik, mojstra med detektivi«; 11.30 Nabožna glasba; 12.00 Narodnostni trenutek Slovencev v Italiji; 12.30 Glasba po željah; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 16.00 Sport in glasba ter neposredni prenosi z naših prireditvev; 19.00 Poročila.

■ PONEDELJEK, 30. novembra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Gospodarska problematika pri nas in v svetu; 8.45 Glasbene skice; 9.30 Nenavadno kramljanje o navadnih stvarih; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 12.00 Kulturni dogodki; 13.00 Poročila; 13.20 Mešani zbor »I minipolifonici« iz Tridenta na reviji »Pesem v prijateljstvu« v Kulturnem domu v Trstu; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Otroški kotichek; 14.30 Roman v nadaljevanjih: Boris Leonidovič Pasternak: »Doktor Živago«; 15.00 V svetu športa in glasbe; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 18.00 Pesniške podobe in usode; 19.00 Poročila.

■ TOREK, 1. decembra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Domači obrabi; 8.45 Glasbene skice; 9.30 Ali ste že prebrali? 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.30 Izbrani listi; 12.00 Kulturno pismo — Beležka; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Javni nastop gojencev šole Glasbene matice; 14.55 Naš jezik; 15.00 Glasbeni magazin; 16.00 Slovenci v miljskem okolišu; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Aleksander Marodič: »Zgodbe ob meji«; 19.00 Poročila.

■ SREDA, 2. decembra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Pripoved partizanskega časnikarja; 8.45 Glasbene skice; 9.30 Naš otrok; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.30 Izbrani listi; 12.00 Pod Matajurjan, posebnosti in omika Nadiških dolin — Beležka; 13.00 Poročila; 13.20 Mešani zbor iz Mačkoli; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Otroški kotichek; 14.30 Roman v nadaljevanjih: Irina Grekova: »Frizer za dame«; 15.00 Ameriški gledališki musical; 16.00 Sto let telesno-kulturnega udejstvovanja med Slovenci na Tržaškem, Goriškem in v videmski pokrajini; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Mladi izvajalci: violonist Igor Kuret — Mešani zbor »I minipolifonici« iz Tridenta na reviji »Pesem v prijateljstvu« v Kulturnem domu v Trstu; 18.00 Slovenska literatura v Italiji; 18.45 Glasovi iz preteklosti; 19.00 Poročila.

■ ČETRTEK, 3. decembra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Zivozeleno; 8.45 Glasbene skice; 9.30 Psihološki trenutek; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.30 Izbrani listi; 12.00 Od Milj do Devina; — Beležka; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Otroški kotichek; 14.55 Naš jezik; 15.00 Jugoslovanski izvajalci; 16.00 Primorska duhovščina pod fašizmom; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba: sopranistka Ljuba Berce Košuta in pianistka Anna Luci Sanvitale na 2. Openskem glasbenem večeru; 18.00 Četrtekova srečanja; 18.30 Sodobne slovenske novele; 19.00 Poročila.

■ PETEK, 4. decembra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 12 let strategije napetosti v Italiji; 8.45 Glasbene skice; 9.30 Svet se vrti počasi; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.30 Izbrani listi; 12.00 Na goriškem valu — Beležka; 13.00 Poročila; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Otroški kotichek; 14.30 Roman v nadaljevanjih: Irina Grekova: »Frizer za dame«; 15.00 Odtrgana kulisa; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba: orkester in zbor »Consortium musicum« iz Ljubljane pod vodstvom Mirka Cudermana; 18.00 Kulturni dogodki; 19.00 Poročila.

■ SOBOTA, 5. decembra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Tudi starost je lepa; 8.45 Glasbene skice; 9.30 Jaz ženska, žena, mati, gospodinja; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.30 Izbrani listi; 12.00 »Bom naredil st'zdice, čjer so včas b'le« — glasnik Kanalske doline — Beležka; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Mladi pisci; 14.55 Naš jezik; 15.00 Začnimo s črko »A«; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Med dvema ognjema — kviz oddaja s sodelovanjem slovenskih, goriških in tržaških srednjih višjih šol; 18.45 Vera in čas; 19.00 Poročila.

■ nadaljevanje s 1. strani

k njenemu vsestranskemu razvoju. V okviru tega združenja morejo priti najboljše do izraza dejavniki, ki predstavljajo pravo in resnično gonilno silo vsakega zdravega gospodarskega in družbenega razvoja: delavnost, marljivost, sposobnost, iznajdljivost, vestnost in poštenost ter seveda smisel za nove pobude. Ni treba posebej poudarjati, da pri naši manjšini te kvalitete obstajajo, potrebno je le ustvariti pogoje in poiskati možnosti, da se dejansko uveljavijo. V tem pogledu čaka seveda združenje še veliko dela.

Ob 35-letnici Slovenskega deželnega gospodarskega združenja je treba prav gotovo omeniti njegove odnose z uradno oblastjo, pri čemer se je treba zlasti vprašati, kakšno težo ima združenje na temeljne gospodarske in družbene izbire v deželi Furlaniji - Julijski krajini. V tem pogledu stanje prav gotovo ni zadovoljivo, saj je na dlani, da se oblasti oziroma odločilne politične sile pri svojih gospodarskih in družbenih odločitvah ravnaajo tako, kot da bi združenja in slovenske narodne manjši-

ne sploh ne bilo. V zavest teh ljudi in teh sil se še žal ni vcepilo spoznanje, da so zdrave gospodarske razmere bistvenega pomena za obstoj in nadaljnji razvoj narodne manjšine, da ima slednja pravico do soodločanja na vseh tistih področjih, ki so zanj življenjskega pomena. Tu mislimo v prvi vrsti na problematiko uporabe in izkoriščanja teritorija, kajti napačne izbire in odločitve utegnejo biti za manjšino usodne. Gre dalje za vse nove gospodarske pobude, pri katerih bi morala manjšina tako ali drugače sodelovati in uživati vse finančne ugodnosti, kot ostale italijanske gospodarske organizacije ter ustanove. Nenazadnje je treba omeniti gospodarsko vsebino osimskih sporazumov, pri izvajanju katere bi naša manjšina morala tudi imeti svojo besedo.

35-letnica Slovenskega deželnega gospodarskega združenja nudi torej priložnost za širšo obravnavo problematike slovenske narodne manjšine v Italiji. Tudi naš list združenju ob pomembnem jubileju iskreno čestita in njegovim članom želi še mnogo nadaljnjih uspehov.

Dva koncerta na Mirenskem Gradu

Na Mirenskem Gradu sta bila v prejšnjih dneh dva uspela koncertna dogodka. Omenimo najprej nastop profesorjev Akademije za glasbo v Ljubljani, flautista Fedje Rupla in organista Huberta Berganta. V okviru četrte mirenske kulturne jeseni sta igrala izredno številnim poslušalcem, med katerimi je bilo prepričljivo največ prav mladih obrazov. Sploh je koncert izžvenel kot vrhunski glasbeni večer, ki ga je šteti kot enega najlepših dogodkov dosedanjih mirenskih jesenskih prireditvev.

Organist Bergant je poskrbel za živahen in zvočno barvit uvod s staro špansko skladbo Battaglia, skladatelja iz 16. stoletja Jimenez. Samostojno je potem odigral še dva zanimiva Bachova korala in moderne, ognjevitve skladbe še živečih avtorjev Messiaena in Graapa, v katerih se je razživel z žarom pravega orgelskega velikana.

Kot nadvse vabljuje za uho so se pokazale skladbe za flauto in orgle, v svojem mehkem, nežnem valovanju, prijetnih melodičnih dajanjih in živahnih glasbenih učinkih nasploh. Mozartov Andante, Rossler-Rosettijev Koncert v D-duru, Poulencova Sonata, Loelietova Sonata in Gluckova Melodija, vse te skladbe so v inter-

pretaciji Fedje Rupla kot velikega mojstra svojega instrumenta z odlično tehniko in bleščečo igro nasploh, pa s suverenimi orgelskimi prijemi Hubreta Berganta izžvenela v čudovitem zlitju flaute in orgel — umetnika sta v njih dosegla prepričljive viške umetniške izrazne moči. Zadnjo skladbo sta morala na zahtevo navdušenega občinstva celo ponoviti. Vsekakor sta koncertanta v najboljši možni meri nadomestila tudi prikrajšanje za odsotnost tretjega napovedanega solista, mezzosopranistke Eve Novšak-Houške, ki je nastop morala odpovedati zaradi bolezni.

Drugi koncert je imel organist Bergant sam, namenjen pa je bil zaključenemu krogu poslušalcev — zdravnikom pediatrom — zbranim na zborovanju v Novi Gorici. Bergant je zanje izbral pester koncertni program s poudarkom na Bachu in njegovih najbolj znanih skladbah, vključena je bila tudi starejša skladba (Jimenez) in v vsem razkošju tudi modernejša literatura (Widor, Graap, Messiaen in Alain). Odveč je naglasiti, da je spet šlo za večer sijajnih interpretacij velikega slovenskega virtuozu.

B.

EVROPA V STRAHU...

■ nadaljevanje s 1. strani

menih oboroževanja, olajšalo pa bi zaradi manjših oboroževalnih izdatkov tudi pritisk inflacije. Veliki sili bi se znašli osamljeni druga nasproti druge in bi bili prisiljeni, da se začneta razoroževati. Sovjetska zveza se ne bi mogla več dolgo izmikati notranji demokratizaciji, tudi z namenom, da končno reši svoje notranje probleme, od nacionalnih do gospodarskih, v Združe-

nih državah pa bi se končno lahko sprožil tisti velikanski znanstveni in tehnični »boom«, ki ga svet od te tehnično najnaprednejše države sveta že dolgo pričakuje in ki bi morda že v kratkem pripeljal do rešitve takih problemov, kakor sta problem lakote in problem energije v svetu.

Nekje je pač treba začeti, če hočemo priti iz sedanje krize in do take rešitve. Zakaj ne bi začeli v Evropi in čim prej?

Kako piše o slovenski zgodovini prof. E. D. Rustia - Traine

Prof. E.D. Rustia-Traine je človek, ki ga Slovencem na Tržaškem ni treba šele predstavljati. Vsi ga vsaj po imenu dobro poznajo.

Kako gleda na Slovence, pa tudi na Hrvate, je na videz miren in nepolemičen način ponovno dokazal s svojim člankom, ki ga je objavil 23. t.m. v videmskem »Messaggero del lunedì« v svoji recenziji o knjigi Giorgia Gozzija »La libera e sovrana Repubblica di Ragusa 634-1814« (Svobodna in suverena dubrovniška republika 634-1814),

SLOVENSKA PROSVETA V TRSTU

vabi na ogled razstave

FRANCE GORŠE NA PRIMORSKEM

vsak dan od 18. do 20. ure

ob nedeljah od 10. do 12. ure

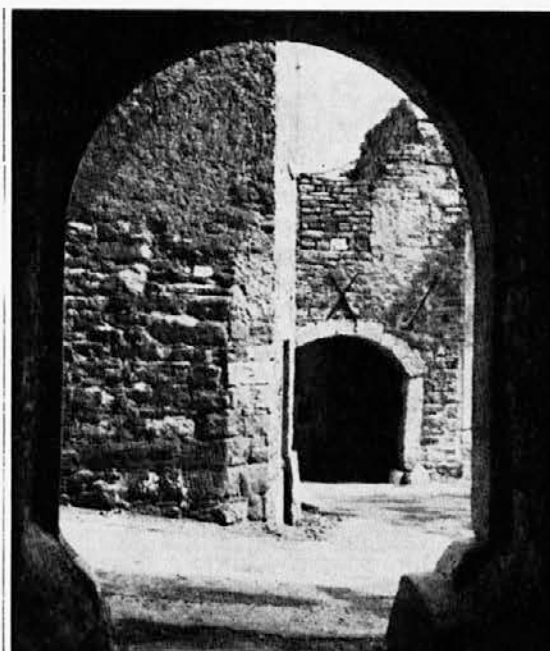
Razstava bo odprta v Peterlinovi dvorani
v Trstu, Donizettijeva 3, do 30. novembra.

ki je nedavno izšla pri založbi Giovannija Volpeja.

Prof. E. D. Rustia-Traine kratkoma trdi, da »se lahko to mestno republiko s polno pravico smatra za peto italijansko pomorsko republiko«. Niti z besedico ne omeni hrvaške komponente v 1300-letni zgodovini te mestne republike in niti ne dubrovniške hrvaške literature. A mimorede mahne tudi po Slovencih, ko trdi, da so Dubrovnik (Ragusa) ustanovili v začetku sedmega stoletja begunci iz mesta Epidauro Adriatica, ki ga je uničilo »slovansko pleme (tribù slava) Vendov«, ki je bilo »suženj Avarov«.

Znano je, da so tedanji letopisci uporabljali ime Vendi samo za Slovence. To je tako splošno priznano dejstvo, da o tem niti ni vredno diskutirati. Toda zanimivo bi bilo vedeti, odkod ve E.D. Rustia-Traine, da so bili Vendi ali njihovo »pleme« kot celota sužnji Avarov. To je ena tistih izmišljotin, da ne rečemo laži ali obrekovanj, ki jih Slovencem sovražno zgodovinarji, ki menijo, da s tem služijo svoji nacionalni stvari, kar naprej ponavljajo v člankih in knjigah in kar Slovenci potrpežljivo prenašamo ali pa se za to ne zmenimo. To pa je napačno, kajti laž, ki jo kar naprej po-

navljajo, ima dolge noge in izpodrine resnico, to pa je stvar, ki je ni mogoče dopustiti v interesu resnice same. Noben zgodovinski vir ne imenuje Vendov »avarski sužnji«, kar je tudi z zgodovinarskega stališča nesmisel, ker ni znan v Evropi noben primer, da bi bil nek narod »suženj« drugega naroda. Bil je lahko samo premagan in zato politično odvisen od vojaško močnejšega naroda, kar pa ni isto kot suženjstvo. Za določeno obdobje, od prihoda Avarov (dejansko Hunov, ki so nosili zdaj novo ime, ki je pomenilo v gotskem jeziku »vojska«) v Panonijo leta 568 do vojne Slovencev, ki jih je vodil Samo, proti njim leta 623, je bila odvisnost značilna tudi za odnose Slovencev do Avarov. V istem času je celo bizantinsko cesarstvo plačevalo Avarom velik letni davek. Toda odnosi med Slovenci (Vendi) in Avari so bili dolgo časa veliko bolj zavezniškega značaja kakor pa prava odvisnost. Tako so npr. Avari pomagali Slovencem v vojnah, ki so jih ti bojevali na lastno pest, npr. z Bavarci, Slovenci (Vendi) pa Avarom v njihovih vojnah. Taki odnosi so se skvarili verjetno šele v desetletju pred izbruhom slovensko-avarske vojne, ker so bili Avari roparsko ljudstvo brez lastnega gospodarstva in so zato hitro zapadli v stisko, v kateri so ropali kmetije po sosednjih slovenskih deželah. Slovenci so bili namreč predvsem kmetje z razvitim poljedelstvom za tiste čase. Zato je tudi prišlo do slovenskega upora in vojne, v kateri so zmagali Slovenci in s tem za desetletja rešili tudi Italijo pred avarskimi vpadi. Ti si niso več upali prek slovenskega ozemlja vdirati v Italijo.

Ob ustanovitvi Dubrovnika (Raguse) leta 634 so bili torej Slovenci že popolnoma neodvisni od Avarov, imeli so svojo državo in kralja, Sama, in prof. Rustia-Traine nima nobenega opravičila kot zgodovinar, da jih imenuje »avarske sužnje«. Vemo, kam to cilja — jemati slovenskemu narodu dobro ime in sramotiti njegovo zgodovino. Nočemo dajati prof. Rustiji-Traine lekcije iz zgodovine, toda vendarle si ne moremo kaj, da se ne bi čudili njegovemu odnosu do zgodovinskih dokumentov. Če pa ima na razpolago kake na novo odkrite zgodovinske vire, za katere mi in drugi zgodovinarji dozdej še nismo vedeli, pa naj jih objavi. Napravljal bo uslugo pravemu zgodovinopisju, kateremu gre za zgodovinsko resnico. Naj še pripomnimo, da noben pravi zgodovinar ne imenuje Italijanov sužnje, ko so Langobardi gospodarili po Italiji.

F. J.

Koncerti Marcosig - Bergant

Že več let sodelujeta na skupnih nastopih goriški violinski umetnik, prof. Alfredo Marcosig in slovenski orgelski virtuoz, prof. Hubert Bergant. Gre vsekakor za zanimivo koncertno kombinacijo, ki ji ljubitelji glasbe radi prisluhnejo. Ob visokih umetniških dosežkih tega violinsko-orgelskega koncertiranja ne gre prezreti tudi velikih zgolj človeških kvalitete tega skupnega nastopanja, saj gre za zgledno umetniško sode-

lovanje znanih glasbenikov dveh sosednjih narodov. Njuna glasbena igra bogati tako slovenske kot italijanske poslušalce, saj umetnika obiskujeta kraje obeh dežel, nedavno tega pa sta bila tudi na Madžarskem.

Izredno intenzivno koncertno sodelovanje sta violinist Marcosig in organist Bergant razvila v letošnjem letu, ko sta imela že kar osem skupnih nastopov. Koncertoma v Latisani in Izoli v prvi polovici leta je sledil cikel jesenskih koncertov po primorskih krajih. Koncertanta sta za nastop v Črničah, Sežani, Slavini, Tolminu in Kobaridu izbrala dva različna koncertna sporeda z deli skladateljev Corellija, Palestrine, Gabrielija, Torrijosa, Locatellija, Berlioz, Grisonija, Tartinija in Vivaldija.

V oktobru pa sta se koncertanta podala na nekoliko daljšo pot, v Nagykanizso na Madžarskem. Številnim poslušalcem sta po besedah časopisnih poročevalcev pripravila čudovito in nepozabno doživetje in bila zanj nagrajena z navdušujočim aplavzom. Igrala sta skladbe Vivaldija, Aldrovandinija, Zipolija, Corellija in Gounoda. Omenimo še, da je prof. Bergant v prejšnjem mesecu gostoval tudi v Bielli, kjer je imel samostojen recital kot edini predstavnik iz tujine v okviru ciklusa štirih orgelskih večerov.

B.

Zborovanje o moderni družini v Benetkah

V skupni organizaciji beneške ustanove »Giorgio Cini«, italijansko-nemškega kulturnega društva v Benetkah in Goethejevega instituta bo 1. in 2. decembra v prostorih ustanove »Giorgio Cini« na otoku San Giorgio Maggiore v Benetkah mednarodno posvetovanje o »meščanski družini v napredni industrijski dobi«.

1. decembra bo prvo predavanje ob devetih dopoldne. Predaval bo prof. Carlo Tullio Altan iz Trsta o temi »Družina v deželi v preobrazbi: primer Furlanije«. Sledilo bo predavanje profesorice Barbare Beuys iz Hamburga o »Ideologiji

in stvarnosti v moderni družini«. Popoldne ob 15.30 bo predaval prof. Sabino S. Acquaviva iz Padove o »Krizi in spremembi v sodobni italijanski družini v svetu dveh raziskav«.

2. decembra bo dopoldne ob devetih predaval prof. Pierre de Bie iz Louvaina o »Moderni družbi, sodobnih družinah in družinskih politikah«, prof. René König iz Kölna pa o »Novih težnjah v sodobni sociologiji o družini«. Ob 15.30 pa bo predaval prof. Wolfgang Wickler iz Münchena o »Zvestobi, monogamiji in družini v bio-sociološki presoji«. Sledila bo debata.

35-letnica Slovenskega deželnega gospodarskega združenja

V nedeljo, 22. decembra je bila v Kulturnem domu v Trstu slovesna proslava 35-letnice Slovenskega deželnega gospodarskega združenja. Tako dolga doba delovanja tega združenja je dokaz, da je bil in je naš narod v Trstu žilav in podjeten, da se je po vojni dvignil tudi na gospodarski ravni, čeprav so vsa slovenska gospodarska podjetja, banke in zadrage bile pod fašizmom uničene. Zasluga Slovenskega gospodarskega združenja je torej predvsem ta, da si je slovensko gospodarstvo, tako združeno kot osebno, opomoglo in se razvilo, tako da lahko spet govorimo o slovenskem kapitalu, o slovenskih bančnih zavodih in podjetjih. Slovenska gospodarska združenja pa že v svojem statutu trdijo, da hočejo tudi gojiti in navezovati mednarodne strokovne in gospodarske stike. Za naše razmere so še posebno pomembni stiki s Slovenijo in ostalo Jugoslavijo, ki so na gospodarskem področju zelo uspešni in plodoviti tudi po zaslugi slovenskih gospodarstvenikov v Trstu. Toda ne samo v tržaški pokrajini, saj ima gospodarsko združenje deželni značaj. To so dokazali tudi nedeljski nagajenci, ki delujejo in živijo na vsem narodnostnem ozemlju naše dežele.

To gospodarsko delovanje pa je pomembno za obstoj našega naroda, kajti brez sredstev je popolnoma nemogoče u-

ljudje ne živimo samo od kruha, čeprav je tudi res, kot pravi neki pregovor, da se kultura začne tam, kjer se lakota konča. Slovenski gospodarski zavodi in zasebniki so navadno precej radodarni, ko gre za kulturne ali narodnostne potrebe. Prav je tako, kajti to se jim bo obrestovalo tudi na gospodarski ravni. Ta pomembna obletnica Slovenskega deželnega gospodarskega združenja pa je gotovo praznik za vse Slovence, kajti uveljavljanje in uspehi naših organizacij pomenijo uspeh za vse nas in ne samo za tiste, ki se poklicno dejavni na gospodarskem področju.

—o—

KLEISTOV CIKLUS V GOETHEJEVEM INSTITUTU V TRSTU

Goethejev institut (nemški kulturni center) v Trstu, v ulici Coroneo 15, bo priredil razstavo o življenju in delu nemškega dramatika Heinricha von Kleista (1777-1811), ki jo bodo odprli v sredo, 9. decembra ob 18.30. Ob 20.30 pa bodo predvajali filmano predstavo Kleistove drame »Homburški princ« v režiji Petra Strina. 15. decembra ob 18.30 bo na sporedu predavanje prof. Hansa Höllerja s salzburške univerze o »Zgodovinskem času v zakonu« — o Kleistovem »Amphitryonu«. Sledila bo debata.

V sredo 2. decembra ob 18. in 20. uri bodo kazali nemški film »Razbiti vrč« in dokumentarni film o H. von Kleistu. 16. decembra ob 18. in 20. uri pa bodo predvajali nemški film z italijanskimi podpisi »Heinrich« iz leta 1977 v režiji Helme Sanders.

Društvo Slovenskih Izobražencev — Trst
priredi
SPOMINSKI VEČER OD 40-LETNICI
USTRELITVE OBDOJENIH
NA DRUGEM TRŽAŠKEM PROCESU
v ponedeljek, 30. novembra, ob 20.15
v društvenih prostorih v Donizettijevi ul. 3
Govoril bo: dr. RAFKO DOLHAR

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE V TRSTU
EDUARDO DE FILIPPO
DOLGONOGE LAŽI
Režija: Boris Kobal
V nedeljo, 29. novembra ob 16. uri — abonma
red G (popoldan na dan praznika).

HRANILNICA in POSOJILNICA
na Opčinah obvešča vse svoje člane in stranke, da bo z januarjem 1982 začela izplačevati pokojnine I.N.P.S.

Vsi, ki bi radi prejeli pokojnino preko naše Hranilnice, naj se čimprej zglasijo v tajništvo za podpis pooblastila in sporočila INPS-u za prenos izplačila pokojnine na Hranilnico.

S sabo naj prinesejo pokojninsko knjižico, v kateri sta navedeni vrsta in številka pokojnine.

Upokojence obveščamo, da bo Hranilnica pokojnine izplačevala ali priznala na hranilno knjižico ali na t/r. Zainteresente opozarjamo, da je slednji način veliko ugodnejši, ker se tako upokojenec izogne vsakemu čakanju in lahko kadarkoli dvigne želeno vsoto ali celotno pokojnino iz hranilne knjižice ali t/r.

Za vsa nadaljnja pojasnila naj se zainteresenti zglasijo v Hranilnici in Posojilnici.

stvarjati in razvijati kulturno delovanje, prireditve, izdajanje knjig in časopisov, razviti spodbujanje umetnikov in obrtnikov, z eno besedo ustvariti tak plodovit ambient, v katerem kak narod ne vegetira, ampak aktivno živi, deluje in ustvarja. Slovenci v Trstu smo se začeli razvijati in rasti tudi v pogledu narodne zavesti, ko so se sredi prejšnjega stoletja takratni slovenski trgovci, ladjarji itd. združili in del svojega premoženja začeli vlagati tudi v kulturno delovanje. To pa je edina pravilna pot končnega vlaganja, kajti, kot vemo,

Z novim zagonom v skavtsko delovno leto

Kot vsako leto so se tudi letos v oktobru in novembru zvrstile skavtske in organizacijske dejavnosti za voditelje. Najprej smo se voditelji polnoštevilno udeležili občnega zbora za vse tri veje skavtske organizacije: VOLVEV veja za člane od 8. do 11. leta, IZVOD za člane od 11. do 15. leta in ROVPOP za člane od 18. leta dalje. Dvodnevni program je bil v glavnem osredotočen na izbiro novih prijemov skavtske vzgojne metode; vanje se je poglobila Bruna Ciani. Posebno pozornost smo letos posvetili veji izvidnikov in vodnic. Govor je bil o vzgojnih prijemih v vodu, višjem vodu in četi ter o vlogi vodnika in četo-vodje. Prvi dan smo torej posvetili teoriji, ki smo jo naslednjega dne postavili v prakso, in sicer na temo vzgojnega načrta in podviga.

Kot na začetku vsakega delovnega leta smo posebno točko občnega zbora posvetili določanju funkcij v organizaciji. Problemom vodstva VOLVEV pa smo posvetili minitabor na Repentabru. Tudi tokrat je bil program dvodnevni, voditelji pa smo imeli možnost izpopolniti se v raznih spretnostih in znanjih. Prvi del sobot-

nega popoldneva je bil na primer posvečen orientaciji. Sledila je obravnava narodnostnega problema, kateremu posvečamo veliko važnost kot bistveni stvari skavtske vzgoje in ki je vedno v ospredju na vsakem našem srečanju. Ukvarjali smo se predvsem s tem, kako otroku na primeren način prikazati položaj Slovencev v Italiji in ga vzgajati tako, da ne bo imel občutka manjvrednosti.

Po tipični skavtski večerji smo se posvetili še problemu verskega posredovanja: organizacija ne posreduje teološkega sistema, ampak smisel za Boga po načelu Baden-Powella in v zavesti, da ta smisel usmerja vernega človeka drugače kot nevernega. Predvsem smo poudarili točko o pomoči bližnjemu.

Naslednjega dne je po maši sledil pogovor o skavtski vzgojni metodi v otroški dobi na podlagi točk 1. Psihološki vidik dobe VOLVEV, 2. Vzgojni moment in sredstva po Baden-Powellu. Popoldne se je program zaključil in sicer s poukom o prvi pomoči, ki je vključevala ogled diapozitivov in praktične vaje.

Sončnica

Problemi slovenskih šol v Gorici

V ponedeljek, 16. novembra je imel sejo Enotni šolski odbor za Goriško. Seje se je udeležilo 19 zastopnikov kulturnih organizacij, šolskega sindikata, vseh treh slovenskih občin in nekateri slovenski izvoljeni zastopniki političnih strank. Bili so navzoči tudi nekateri ravnatelji slovenskih šol.

Na seji so navzoči vzeli v pretres stanje slovenskega šolstva v goriški občini, posebej problem šolskih stavb, kajti stanje je za nekatere šole precej kritično. Predvsem gre za tiste šole, ki so nastanjene v poslopju pri Sv. Roku. To poslopje mora biti izpraznjeno do konca tega leta, ker ga je lastnik prodal. V njem so pa zdaj v začetku šolskega leta tri slovenske šole: otroški vrtec z dvema oddelkoma, trgovski zavod »Žiga Zois« in pa trgovska šola »Ivan Cankar«. V preteklih tednih se je zavod »Žiga Zois« preselil v prostore malega semenišča v ul. Alviano, kjer so že razne slovenske srednje šole.

Hujši je položaj otroškega vrtca. Občina ga misli preseliti v stavbo otroškega vrtca pri Sv. Ani, ki je pa šele v gradnji. Druga namera je, da bi vrtec ponesli v ul. Brolo, kjer že deluje slovenski vrtec. Najtežje je stanje trgovske šole »Ivan Cankar«. Ta ima sedem razredov. Potrebuje pa poleg učilnic še prostore za strojepisje in za ravnateljstvo ter tajništvo. Kam s tako veliko šolo? Goriška občina ji je našla začasno mesto v dveh šolah in sicer v Tehničnem zavodu v ul. Rismondo in v ul. Diaz. Toda prostori so tesni in neprimerni za šolo.

Takšno je sedanje stanje s šolami in šolskimi poslopji. O tem stanju je razpravljala Enotni šolski odbor. Debata je bila živa in stvarna. Na koncu se je konkretizirala v naslednje sklepe:

V južnem delu mesta Gorice nujno potrebujemo prostore za otroški vrtec in za osnovno šolo. Rešitev, ki jo predlaga občina, je za našo slovensko narodno skupnost

za daljši rok nesprejemljiva. Moremo nanjo pristati le za to šolsko leto. Kajti otroški vrtec ne sme biti daleč na periferiji mesta, kot je Sv. Ana ali ul. Brolo. Oba kraja sta za otroke iz južnih predelov Gorice odločno predaleč. Tudi prostori osnovne šole v zavodu Lenassi niso najbolj primerni. Poleg tega vemo, da so začasni. Zato zahtevamo, da občina začne že danes misliti na novo zgradbo za otroški vrtec v ul. Duca d'Aosta in osnovno šolo, kot je to že zahtevala konzulta za vprašanja slovenske etnične skupnosti pri goriški občini.

Glede trgovske šole »Ivan Cankar« je nastal položaj, da za sedaj res ni druge izbire kot selitev. Vendar odbor zahteva, kot je zahteval že zavodni svet šole, naj pristojni organi dajo zagotovilo, da bodo do prihodnjega šolskega leta poiskali bolj primerne prostore za to šolo.

Isto velja za trgovski zavod »Žiga Zois«, ki bo iz leta v leto imel več razredov, saj gre za šolo, ki bo imela pet razredov, poleg pomožnih učilnic.

Tu so že ostale srednje šole, od enotne srednje do gimnazije-liceja. Te šole so že nekaj let združene v skupnem poslopju v ul. Alviano. Teda znano je, da je tudi to poslopje pri Sv. Roku, da ga bo lastnik ne-

dalje na 7. strani ■

»CECILIJANKA 1981« izredno uspela

V soboto, 21., in v nedeljo, 22. t.m., je v Katoliškem domu v Gorici potekala tradicionalna Cecilijanka, ki jo prireja Zveza slovenske katoliške prosvete iz Gorice, tokrat že 23. po vrsti. Letos je bila posvečena 50-letnici smrti goriškega nadškofa dr. Frančiška Borgia Sedeja, velikega pospeševalja cerkvene glasbe, ki je podprl izdajo znanih nabožnih pesmaric Goriške Mohorjeve družbe v času fašizma.

V soboto se je na odru zvrstilo deset, v nedeljo pa enajst pevskih zborov. Pevci so s svojimi dirigenti prišli iz Furlanije-Julijske krajine, s Koroškega in iz Slovenije, novost pa je bil nastop italijanske pevske skupine, Soškega okteta iz Gorice. Prvi dan revije Cecilijanka so nastopili naslednji pevski zbori: mešani zbor Štmaver, mešani zbor »Triglav« iz Bukovice - Volče drage, moški zbor »Briški grič« iz Števerjana, mešani zbor iz Vrtojbe, mešani zbor Rupa - Peč, dekliški zbor iz Doberdoba, Soški oktet iz Gorice, mešani zbor »Pod lipo« iz Barnasa, mešani zbor »Jože Srebrnič« iz Deskel in mešani zbor »Lojze Bratuž« iz Gorice. V nedeljo popoldne so se zvrstili sledeči: mešani zbor Štandrež, moški zbor »Miren«, mešani zbor iz Sel na Koroškem,

moški zbor »Fantje izpod Grmade«, mladinski zbor Bilje - Orehovlje - Miren, mešani zbor »Hrast« iz Doberdoba, dekliški zbor Devin, moški zbor Štmaver, moški zbor Krmin - Plešivo, mešani zbor »F. B. Sedej« iz Števerjana in moški zbor »Mirko Filej« iz Gorice.

Posebno slovesno ozračje je na Cecilijanki vladalo v nedeljo popoldne, ko je v imenu goriške pokrajinske uprave, pokrovitelja prireditve, spregovorila odbornica Marija Ferletič. Poudarila je pomen te pobude za rast naših zborov in krepitev prijateljstva med ljudstvi, živečimi v obmejnem pasu. Koroškim pevcem iz Sel pa je podelila plaketo pokrajinske uprave v spomin na njihovo sodelovanje na reviji. Viktor Prašnik je v imenu pevskega zbora »Mirko Filej« podelil posebno priznanje v zahvalo za dolgoletno sodelovanje svojemu pevcu, znanemu slovenskemu urarju iz Gorice Jožetu Vižintinu. V. Prašnik se je kratko spomnil tudi nedavno umrlega člana zbora Simona Čevdeka s Peči, starega komaj 18 let. Na letošnji Cecilijanki je prisotne pevce in občinstvo pozdravil tudi predsednik ZSKP iz Gorice dr. Kazimir Humar. V nedeljo je ob zaključku spregovoril še znani javni delavec iz Kanalske doline Simon Prešeren, ki je občinstvo opozoril na dejstvo, da v tej dolini že nekaj mesecev ni mogoče več poslušati slovenske radijske postaje Trst A, ker je njeno frekvenco zasedla neka zasebna radijska postaja. Kljub protestom na različna pristojna mesta, tudi na vodstvo RAI v Rimu, se zadeva ne premakne z mesta.

Cecilijanko 81 sta posneli radijski postaji Ljudski radio Gorica in Trst A. Slednja je v nedeljo drugi del revije tudi neposredno prenašala. Občinstvo je oba dneva, v soboto in nedeljo, povsem napolnilo dvorano, zlasti še ob zaključku, ko si težko našel celo stojišče. Revija je na splošno pokazala živo zasidranost zborovskega petja med našimi ljudmi. Razveseljivo je tudi, da se vsako leto pojavljajo novi pevski zbori, sestavljeni v glavnem iz mladih članov.

—o—

SOŽALJE

Sekcija Slovenske skupnosti iz Sovodenj izreka svojemu tajniku Benjaminu Černicu in ostalim sorodnikom iskreno sožalje ob izgubi očeta Jožefa.

Seja občinskega sveta v Števerjanu

V torek, 10. novembra, se je sestal števerjanski občinski svet, in to po komaj petnajstih dneh od prejšnje seje.

Najprej je župan poročal, da je upravno deželno sodišče odredilo, da je kopanje gline na Prevalu s strani podjetja Valda digne zakonito, in da občina v tej aferi nima prav. Občina bo morala plačati milijon lir sodnih stroškov podjetju.

Ne bi hoteli posebej analizirati tega primera, ker smo v prejšnjih letih obširno poročali v časopisju o zadevi. Povzeli bi le zaključek, ki ga je o tem podal podžupan Terpin na seji, in sicer, da je občina s svojo pritožbo na upravno sodišče branila interese števerjanske in jazbinske skupnosti in tudi okolja. S tem je svojo nalogo opravila dosledno in pošteno. Če pa je sodišče drugače odločilo, ne moremo mimo tega; lahko le povemo, da velja še vedno pravilo, da velike ribe žro majhne.

Svet je nadalje odobril male popravke v proračunu za tekoče leto, tako da bi lah-

ko zaključili letošnje upravno leto brez posebnih težav. Odobril je še sklep, po katerem bo občina najela novega postrežnika za osnovno šolo s celodnevним poukom ter še drugi sklep, s katerim potrjuje stalež geometra in tipkarice, ki sta bila dosedaj v službi za potresna področja, in ju sprejema dokončno v občinsko službo.

Svet je nadalje porazdelil vsoto 1 milijon 408.406 lir med najbolj potrebne občane ter kot zadnjo točko sklenil odgovoriti pokrajinskemu nadzornemu odboru na njegovo pismo, ki prepoveduje, da niti v izrednih in nujnih primerih občinski odbor ne more ukrepati v imenu občinskega sveta. To bi povzročilo velike zastoje v upravi in ogromno število sestankov občinskega sveta namesto odbora vsaj enkrat tedensko tudi za najbolj enostavne upravne in finančne ukrepe. Zato je svet sklenil, da se bo takim namenom nadzornega odbora uprl, kakor smo prepričani, da bodo storile tudi druge občine.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

De Filippove »Dolgonoge laži«

Ko je sedanji dosmrtni senator Eduardo De Filippo bral kritike, ki so jih časopisi objavljali po krstnih uprizoritvah njegovih del od »Napoli milionaria«, »Filumene Marturano« pa do »Oh, te prikazni« in »Dolgonogih laži«, je zmajeval z glavo, češ kritiki mojih del niso razumeli. In to tudi, ko so bile ocene laskave. Pričakoval je namreč, da bodo njegove komedije služile za razmišljanje, toda družba je ostala ista. Prav zaradi tega je napisal še komedijo »Glasovi vesti«, kjer glavni junak ne govori, saj je govoriti brez smisla, ko te nihče ne posluša.

Morda tudi ob tej slovenski premieri »Dolgonogih laži« kritike ne bodo take, kot bi si jih De Filippo pričakoval in želel, to pa ne zaradi postavitve Slovenskega stalnega gledališča, pač pa zaradi po njegovem napačnega tolmačenja njegovih misli. In če je v originalnem, barvit, tipično napoletanskem dialektu tekst ves posejan z droboi naravne, življenjske, vsakodnevne in vendar vsečloveške resnice, so kot protiutež vpletene iztočnice, tipične za Neapelj, ki jih je težko prenesti v drug, literarni jezik. S tem De Filippova pripoved dokaj izgubi, ne toliko v odkrivanju resnic, pač pa v lahkotnosti in svežini. Kljub očitnim naporom dramaturga Dominika Smoleta so tu pa tam besedne igre izpadle, ali zvodenele.

Zgodba je dokaj preprosta. Glavna oseba Libero Incoronato, ki je uvodoma le duhovni svetovalec sosedom, postane sam žrtev nenehnih laži, s katerimi si posamezniki utirajo pot v boju za vsakdanjo eksistenco, skozi neurja zakonskega in družbenega življenja. Vse je postavljeno na laž, ki je za De Filippa sveta reč, neodtegljivi del človeka, saj brez laži življenje sploh ne bi bilo življenje.

Režiser Boris Kobal se je pri tej svoji drugi stvaritvi v našem poklicnem gledališču hote odpoval tradicionalnim režiserskim posegom od prilagojevanja in črtanja teksta do domislic, ki lahko spremenijo smisel dramskega teksta. Posvetil se je izključno posameznim likom in to na račun celovitosti predstave, kar se je še posebej poznalo pri ritmu v prvem delu.

Glavno vlogo Libera Incoronata je igral Silvij Kobal, ki je s prirojeno mimiko in podoživljanjem teksta stopnjeval igro naivneža, ki mu je laž tuja, do osrednjega trenutka, ko skuša laž dojeti, zato novorojenčku svetuje, naj nikoli ne pove resnice, pusti naj jo na dnu vodnjaka in če že govori, naj izbere samo take laži, ki so po gospodarjevem okusu. Spet nov lik pohlevne in tiho trpeče ženske, Liberove sestre Costanze, je doumno poustvarila Bogdana Bratuževa, medtem ko je bila Lidija Kozlovič tipična temperamentna ženska, ki je obogatela z opravljanjem najstarejšega poklica. Lik zase je ustvaril Stane Starešinič kot sitni samec Roberto Perreti, ki postane Costanzin mož. Med ženskimi vlogami izstopata še lika Mirande Caharija, ki jo ponazorila vihravo, do skrajnosti preračunljivo Olgo Cigolella, in Zlata Rodošek kot Olgina mati Cristina. V ostalih vlogah so nastopili še Barbara Jakopič kot vratarica, Stojan Colja kot Olgin mož Benedetto, Adrijan Rustja v vlogi Guglielma Caputa in še Dorjana Difel, Alojz Milič, Igor Malalan in Franko Korošec.

Sceno in kostume je zamislil Klavdij Palčič.

Saša Rudolf

Nova številka revije »2000«

Nova številka revije »2000«, ki se sama imenuje časnik za mišljenje, umetnost, kulturna in religiozna vprašanja — gre za dvojno številko 17/18 — prinaša na uvodnem mestu referate oziroma posege v debato, ki jo je priredilo uredništvo revije letos februarja na temi »O vprašanjih sožitja in potrebi ter možnosti za dialog danes na Slovenskem« in »Položaj drugače mislečega v sodobnem svetu polarizacij«. Kot je rečeno v uvodu k referatu, so povabili razumne različnih idejnih in duhovnih pogledov ter različnih, a za tak pogovor primernih znanstvenih usmeritev.

Vsi povabljeni niso prišli, vendar je zbor govorečih — kot pravi poročilo — na svojevrsten način predstavljal današnjo slovensko kulturno klimo in zavest; in je po mnenju uredništva ob tem, ko oogvarja človeka na Slovenskem, lahko tudi živ in tvoren izziv.

Pogovora so se udeležili dr. Tine Hribar, filozof in marksist; Taras Kermauner, filozof, li-

terarni teoretik in kritik, svobodni književnik; dr. Marko Kerševan, sociolog in marksist; dr. Stanko Ojnik, teolog in pravnik iz Maribora; dr. France Perko, teolog; dr. Janko Prunk, zgodovinar; dr. Franc Rode, teolog; dr. Zdenko Roter, sociolog, marksist; Marjan Rožanc, esejist in pisatelj; dr. Tone Stres, filozof in teolog; dr. Andrej Ule, filozof marksist, in dr. Ivan Urbančič, filozof. Šlo je torej v glavnem za diskusijo med marksističnimi filozofi in teologi. Revija objavlja na okrog 40 straneh posege v to diskusijo.

Naj navedemo kot zanimivost samo nekaj stavkov iz posega Tarasa Kermaunera. Rekel je med drugim: »Nisem član nobene stranke, sem član slovenske inteligence. Nisem ne klasični levičar ne desničar, ker sta oba zastarela, v neskladju z resnico, kakor jo razumem. Nisem ne etatist ne nacionalist ne novolevičar. Ne bi rad ostal pri debati med kristjani in marksisti, saj sem sam pač le deloma kristjan in le deloma marksist, predvsem pa sem intelektualec. Zato je potrebna razširitev osnovnega pojma, ki jo je podal že kolega Perko, na drugače misleče. Mislim, da je za kristjana marksist drugače misleči in da je za neverujočega kristjana drugače misleči. Drugače misleči je osnovnejši pojem za našo debato kot pa vernik ali marksist. Če bi debato omejili le na razmerje med neverniki in kristjani, bi zašli v nevarnost, da se prehitro spolitizira ali vsaj zinstucionalizira... Ob kritiki vsega obstoječega cenim izročilo. Skrb me vprašanja nacije. Zahtevam svobodo za svoje odločitve. Sem strokovnjak; recimo za slovensko literaturo. Sem kulturnik; sem pa zoper institucionalizirano strokovnjaštvo. Kulturo postavljam nad politiko. Sem vernik, če je vera upanje v svet, ki je onkraj tega sveta; izraz »ta svet« uporabljam v smislu evangelijev za zgolj materialno stvarnost. Nisem vernik, če vera od mene terja pokornost institucionaliziranemu sistemu. ... Zahtevam kritičnost do lastne vere, do samega sebe. Sem v mnogočem kristjan, ker je slovensko in evropsko izročilo tudi krščansko in ker je v evangeliju zastavljena najvišja človečnost, kolikor jih do sedaj človeštvo po-

Tretja koncertna matineja v goriškem Avditoriju

Letos se nam je ponovno predstavila s klavirskim recitalom Anna Barutti iz Benetk, tokrat kot solistka že ustaljenega slovesa. Zrasla je v beneški šoli Eugenia Bagnolija in Sergia Lorenzija, izpopolnjevala se je v Moskvi pri Ljubi Timofejevi in v Salzburgu pri Carlu Zecchiju. Predstavila je goriškemu občinstvu zanimiv program: Mozartovo Fantazijo v b molu K 397 in Beethovnovi Sonati v e molu opus 7 in v f molu op. 57.

Ze prva skladba je pokazala kristalno čisto izvedbo, prelepe, pojoče »larghe« in zadržano občutenost, ki jo zahteva Mozart. Prva Beethovnova sonata je veličastno zazvenela v svoji bogati tematiki in obliki: to je manj znana skladba, a nič manj slovesno učinkujoča od drugih istega skladatelja. Še ganljiveje pa je izzvenela druga sonata op. 57, ki je tako izrazito Beethovnova v vsem svojem glasbenem bogastvu, v katero je

pianistka vložila vse svoje občutje in igralno zmoglost. S popolnim virtuozišmom je izdelala čudovite stavke te prelepe skladbe, polne duševnega življenja, rafinirano popolne tematično in široko melodiozno.

Občinstvo je s svojim navdušenim odobravanjem dvakrat prisililo umetnico, da še kaj igrata. Klavirsko razigrane luči in sence Debussyjevih »Umetnih ognjev« niso bile nič manj občuteno izvedene od Beethovnov »Bagatelle«, ki je zaključila program.

Prihodnji koncert v sklopu matinej bo nastop Komornega orkestra »M^o Rodolfo Lipizer«, ki ga vodi dirigent Emilia Bolabini. Orkester in solisti Francesco Fontolan - fagot, Cristiano Velicogna - klarinet in Stefano Picotti - violina bodo predstavili glasbe Vivaldija in Stamitza.

E. L.

dalje na 7. strani ■

Novice z Goriškega

SEJEM KMETIJSKE MEHANIZACIJE

Tudi letos bo v razstavnih prostorih Espomega v Gorici sejem kmetijske mehanizacije, in sicer v času tradicionalnega sejma sv. Andreja, od 5. do 8. decembra. Ta sejem je v Gorici posebno važen, ker privabi vedno veliko število kmetov iz Jugoslavije, ki prihajajo v naše mesto nakupovat razne stroje in kmetijsko opremo; pa tudi zaradi visoko kvalitetnih razstavljenih predmetov. Letos bo v okviru tega sejma tudi okrogla miza o vprašanjih kmetijstva na našem obmejnem prostoru, katere se bodo poleg strokovnjakov udeležili tudi dijaki kmetijskih šol z obeh strani meje. Dijaki iz šol so se namreč v prejšnjih letih vedno srečali ob sejmu sv. Andreja; letos sta se občinski upravi v dogovoru z organizatorji sejma in vodstvi šol domenili za to obliko srečanja.

SIMONA ČEVDEKA NI VEČ

Na Peči so preteklo sredo (18. novembra) pokopali mladega Simona Čevdeka. Bilo mu je komaj 18 let. Fant velikih načrtov, poln navdušenja za vse lepo, dobro, za narod, za prijatelje, je omahnil v cvetu mladosti. V teh kratkih letih je nam vsem veliko dokazal; s svojim vzgledom, delom, prijaznostjo; vključil se je v športno društvo, v skavtsko organizacijo, v pevske zборе — bil je delaven povsod. Naj bi bil za vzgled nam vsem!

Izrazom sožalja materi, očetu in sestri se pridružuje tudi naš list.

70-LETNICA USTANOVITVE PLANINSKEGA DRUŠTVA

Slovensko planinsko društvo iz Gorice prireja v soboto, 21. novembra, v goriškem Avditoriju (ob 20.30) slavnostno akademijo v počastitev 70-letnice ustanovitve društva v Gorici. Po slavnostnem govoru bo kulturni spored, med katerim bodo nastopili kvintet bratov Zupan iz Tržiča, Sovodenjski nonet, Stane Raztresen z recitalom iz planinske literature in harmonikaški ansambel Miramar iz Trsta. Proslave te obletnice se bodo nadaljevale sredi decembra, ko bodo priredili v Kulturnem domu razstavo dokumentov, slik, revij in časopisov o tako dolgem in plodnem delovanju društva.

Druga knjiga Slovenskih ljudskih pesmi

Te dni je izšla pri Slovenski matici v Ljubljani druga knjiga Slovenskih ljudskih pesmi. Prva knjiga je izšla pred desetimi leti, v načrtu pa sta še dve knjigi, ki bosta baje izšli do leta 1985. Slovenska matica si je s tem pridobila novo veliko zaslugo za slovensko kulturo, saj so zbrane ljudske pesmi ne le dokaz, ampak tudi potrdilo kulturne preteklosti slovenskega naroda in trajen vir navdiha za prihodnje kulturno ustvarjanje in delovanje, ne samo na področju književnosti, ampak tudi na številnih drugih umetniških in znanstvenih področjih, od glasbene ustvarjalnosti, leposlovja in gledališča do jezikoslovja, narodopisja in zgodovine.

V Trst ta druga knjiga Slovenskih pesmi žal še ni prispela, zato povzemamo nekaj odlomkov iz članka pod naslovom »Legende v več kot tisoč variantah«, ki ga je napisal za Književne liste, prilogo »Dela«, Marijan Zlobec. V svojem članku piše med drugim: »Slovenske ljudske pesmi bodo neminljiv dokaz pesniškega daru in aktivnosti našega človeka... Po znameniti Štrek-ljevi (in Glonarjevi) izdaji Slovenskih narodnih pesmi je Slovenska matica v začetku sedemdesetih let začela uresničevati nov, popolnejše zasnovan načrt izdajanja dokumentov o naši ljudski pesmi v preteklosti«.

Potem piše: »Če je prva knjiga Slovenskih ljudskih pesmi predstavila junaške, bajeslovne in pravljicne pesmi, so se jim v drugi knjigi v veliki skupini pripovednih pesmi pridružile legende. Toliko jih je, da so jih morali uredniki knjige, Zmaga Kumer, Milko Matičetov in Valens Vodušek, dobršen del prihraniti za naslednjo, tretjo knjigo. Pridružile se jim bodo še balade socialno-kritične vsebine. V četrto knjigo pa bodo zajete družinske in ljubezenske balade. Po besedah Valensa Voduška smemo pričakovati izid obeh knjig do leta 1985, kajti tretja knjiga je že urejena. Druga knjiga Slovenskih ljudskih pesmi je po obsegu dvakratna v primerjavi s prvo: obsega 1.015 variant pesemskih besedil s 614 melodijami, medtem ko je prva imela 511 variant z 242 melodijami. Tematska razvrstitev svetopisemske stare zaveze, nove zaveze (iz življenja Jezusa, Marije in svetnikov). Zlasti številne so pesemske legende o Mariji, samo o Mariji in brodniku je v knjigi predstavljenih 162 variant s 140 melodijami. Njim sledijo legende o življenju in smrti svetnikov. Večinoma izvirajo iz evropskega srednjeveškega ustnega izročila. Vseh tipov legend je v knjigi 78...«.

»Legende z opisano tematiko kajpada niso slovenska posebnost, vendar jih je naš človek v preteklosti prisvojil in uvrstil med domače pesmi, tako kot so jih po svoji tradiciji tudi drugi narodi. Tuja strokovna literatura ugotavlja, kot je v uvodni besedi zapisala Zmaga Kumer, da jih ne moremo pripisati neposredno ljudstvu, ampak da so besedila zanje zlagali duhovniki za potrebe kateheze... Zmaga Kumer s to ugotovitvijo tuje strokovne literature ne soglašam povsem: »V slovenskih legendarnih pesmih je toliko poezije, preproste prisrčnosti in veselja nad pripovednostjo, da je v katehitični vir težko verjeti, razen če domnevamo, da so se takoj povsem prilagodile ljudskemu izražanju, neglede na to, kdaj so nastale, že zelo zgodaj ali šele v baroku oziroma v naslednjih desetletjih«.

»Ritmčno-metrične oblike, zgradba kitice in melodija legend se bistveno ne razločujejo od drugih pripovednih pesmi — nadaljuje Marijan Zlobec — pogostnejši je nibelunški in vagantski

verz in v kasnejših obdobjih poskočne kitice. Legende so peli ob mrliču na mrtvaškem odru (čujenje), ob skupnem delu in drugih družabnih priložnostih. Večglasno so jih pele (in ohranile) večinoma ženske. Komaj moremo v prvem trenutku, ko nam je knjiga Slovenskih ljudskih pesmi šele prišla v roke, kaj več spregovoriti o njeni neprecenljivi vrednosti pri ohranjanju naše kulturne dediščine. Če je Štrekelj zbral nekaj nad osem tisoč zapisov in jih je bilo pred prvo svetovno vojno kakih 14.000, jih je do zdaj znanih že kakih 70.000. Nova izdaja Slovenskih ljudskih pesmi je v strokovnem smislu popolnejša in natančnejša, zlasti velja omeniti glasbeno predstavitev pesmi... Samo zapisovanje pesmi je širše, zajema celotno slovensko etnično ozemlje. Primer: Štrekelj rezijanskih ljudskih pesmi še ni imel v svoji zbirki Slovenskih narodnih pesmi, nova izdaja pa jih bo bržkone, kot je povedal Milko Matičetov, imela okrog tisoč«.

—o—

PROBLEMI SLOVENSKE ŠOL V GORICI

■ nadaljevanje s 5. strani

kega dne prodal. Kaj potem? Zato odbor predlaga, naj katera javna ustanova splotje odkupi, medtem pa naj se misli na gradnjo potrebnih šolskih zgradb za vse slovenske srednje šole v Gorici, saj je lokacija že določena v urbanističnem načrtu. Pri tem je treba zainteresirati ostale občine v pokrajini, katerih dijaki obiskujejo te šole.

Potrebna denarna sredstva za vse omenjene potrebe bi se lahko dobila iz skladov ki jih predvidevajo Osimski sporazumi.

Ob dejstvu vandalskega vloma v prostore nižje srednje šole v ul. Alviano se zahteva večja varnostna zaščita.

V zavesti, da mora nekdo zasledovati in urgirati pri administrativnih organih in pri političnih strankah izvršitev zgoraj omenjenih potreb in predlogov, je ESO izvolil tričlansko komisijo, ki naj nastopa v njegovem imenu. V komisijo so bili izbrani Leopold Devetak, Edmund Košuta, in Karlo Brešan.

TEČAJ SLOVENŠČINE V KRMINU

Kulturna konzulta pri krminski občinski upravi je pripravila predlog, da bi v Krminu imeli tečaj slovenščine za odrasle. Predlog je občinska uprava sprejela in tudi ustrezni sklep. Konzulta za kulturo, v kateri sta tudi dva člana SSK, Vanda Gradnik in Keber, si sedaj prizadeva, da bi dobila človeka, ki naj bi vodil ta tečaj, za katerega vlada veliko zanimanje.

NOVA ŠTEVILKA REVIEJE »2000«

■ nadaljevanje s 6. strani

zna... Nisem kristjan, kolikor se zahteva od mene pokornost Bogu. Izhajam tudi iz evropskega liberalizma, to je iz kritičnega uma in moralne svobode...«.

Tudi drugi posegi so bili zelo zanimivi. Aktualna je tudi ostala vsebina revije.

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »Novi list« ■ Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157 ■ Odgovorni urednik: Drago Legiša ■ Tiska tiskarna Graphart, Trst - ulica Rossetti 14 - tel. 772151

Pastirčkova pesem 2

Pred kratkim je v Gorici izšel drugi zvezek Pastirčkove pesmi. Zvezek je zbirka štiridesetih skladb za otroške zборе, ki so bili objavljeni v zadnjih petih letih izhajanja otroške revije Pastirček. Pastirčkova pesem 2 je torej nekakšna antologija te otroške in mladinske pevske literature, ki je bila že objavljena v letnikih 1976-1981. Učitelji in pevovodje otroških zborov so se torej lahko že seznanili s temi pesmicami, ki so bile mnoge, če že ne vse, tudi že izvajane. Kar dokazuje, da je ta rubrika v reviji potrebna in uporabljiva. Zbrane pesmi pa so gotovo veliko bolj vabljive in pregledne za tiste, ki izbirajo, kaj bi peli na tej ali oni prireditvi.

Prav zato je tudi zbirka razdeljena po potrebah šolskega leta, nekaj pesmi pa jih je tudi priložnostnih. Velika večina pesmi jih je zloženih vsaj v dvoglasju in to je vsekakor zelo pozitivno, saj je treba pri otroških in mladinskih zborih velikokrat prav naučiti oziroma priučiti mlade pevce, da pojejo večglasno. Zaradi stalnega pritiska komercialne glasbe se med ljudmi izgublja smisel za petje v večglasju pa čeprav v običajni preprosti terci. Tudi tega se je treba naučiti in take dvo ali triglasne pesmi so res

primerne za to. Nekaterim pesmim so skladatelji pripisali spremljavo. Eni klavirja, drugi pa kljunaste flavte, ki je danes postala zelo priljubljen instrument, ki bi ga morali po naših šolah bolj upeljati. Ko smo omenili skladatelje, je prav, da povemo kdo so: Janko Ban, Ivan Bolčina, Andrej Bratuž, Gabrijel Devetak, Zorko Harej, Stanko Jericijo in Ubald Vrabec.

Otroški in mladinski zbori bodo torej s to Otroški in mladinski zbori bodo torej s to Na številnih otroških revijah in prireditvah, kjer nastopajo otroci, bomo lahko spet pričali veselemu ozračju, ki ga otroško petje vedno pričara. Prav gotovo pa je res, da bi morale predvsem osn. in srednje šole posvečati več pozornosti zborovskemu petju in glasbeni vzgoji. Tudi vsi odrasli zbori bi morali biti pozorni na potrebe in nastope otroških zborov in jih podpirati ter spodbujati. Vsi se namreč zavedamo, da so otroški zbori bodočnost odraslih pevskih sestojev. Če hočejo pa mladinski zbori delovati in rasti, morajo imeti tudi primerne pesmi, da jih izvajajo. Zbirka pesmi, o kateri poročamo, pa se nam zdi vsekakor primerna za zборе najrazličnejših sposobnosti. Med njimi so lažje in

težje pesmi, a so tudi take, ki so že danes med otroci na Tržaškem in Goriškem prave uspešnice. Tako recimo na Tržaškem otroci od Milj do Devina poznajo pesmico Veseli ringaraja, ki jo je uglasbil Z. Harej in ki je nastala kot priložnostna pesem ob skupni prireditvi mednarodnega leta otroka. To je le en primer pesmi, ki jo otroci radi pojejo, a v zbirki bi jih lahko našli še veliko.

Seveda imajo pri delu z otroškimi zbori veliko vlogo prav ljudje, ki jih petja uče. Prav zato je potrebno, da se pevovodje tudi izpopolnjujejo in sami učijo. Zato je, recimo, bila zelo hvalevredna pobuda Zveze cerkvenih pevskih zborov v Trstu, da je v zadnjih letih organiziral nekaj tečajev za pevovodje otroških in mladinskih zborov.

Slovenska pesem v zamejstvu pa bo gotovo še živela, če bodo otroci še naprej peli. Prav v smislu ene izmed misli, ki prevevajo zbirko: »Pesem preganja človeku skrb«.

Marko Tavčar

—o—

ČASNIKARSTVO JE NEVAREN POKLIC

V kulturni ustanovi Cini v Benetkah je bilo te dni mednarodno zborovanje časnikarjev pod naslovom »Informacija in odgovornost«. Na njem je Niall Mac Dermot, ud mednarodne komisije pravnikov v Ženevi, prebral poročilo s podatki, ki jih je zbrala ta komisija in iz katerih je razvidno, da so bili v letu 1977 (in podobno seveda tudi v drugih letih) vrženi v ječo ali pa so »izginili« kar 104 časnikarji v 25 državah. Od konca leta 1976 in do začetka leta 1978 jih je bilo 24 umorjenih, 57 ranjenih, mučenih ali ugrabljenih in uredništva 13 časnikov so bila vržena v zrak.

Umor ali ječa pa sta samo dve izmed metod, ki jih uporabljajo oblasti v mnogih državah, da bi preprečile svobodno poročanje. Najbolj uporabljano sredstvo v ta namen je cenzura, ki je tudi najbolj učinkovito pri preprečevanju svobode informacij. V četrtini držav na svetu je dopuščena časniškarska dejavnost samo pod pogojem, da upoštevajo časnikarji zakone ali navodila, ki omejujejo tiskovno in sploh informativno dejavnost do skrajnosti. Med temi državami so seveda vse totalitarne države in diktature.

- Mihec, si slišou od tiste konference u Madridi?
- Ne. Ma mi tudi ni mari. Sej je povsod puhno konferenc. Se u Miramari jema jo zmiram kašne konference; u Trsti glih taku. U Portoroži nanka govort, u Gorici glih taku. Teh konferenc se je zaredilo tolko koker u starih cajteh uši ali pej bouh.
- Ja, ma tista konferenca u Madridi je nekej posebnega...
- Vsaka konferenca je nekej posebnega. Ana je zatu, de be delali letriko z ve tra; ana zatu, de be presajali srca, ana zatu, kaku be zaredili divje koze na kašnem hribi; al kaku be prdelali več krampirja al pej prodali več bukev. Manka konferenc! In vsaka je nekej posebnega.
- E, ma tista u Madridi je pej zastran varnosti u Evropi. Je — ku be reč — tretja rata od konference u Helsinki. Kej se ne spounesh?
- Ja, ja, zdej se spounem: glih tisto leto se je rodu bubeč mojmi sosedi Juštoti. Ma zdej bo šou hmali u šulo jn zna vre štet do deset. Eh, ki so leta! In kej je s tisto trečo rato?

- eBn ja: leta petjnsedemdeset je bla u Helsinki ana konferenca kamer so se zmenli, de more bet u Evropi mir, de morejo ideje jn ledje krožet če nu les jn vse sorte. Pole je bla druga rata u Beogradi, za videt, kaku kej grejo ti sklepi naprej. Jn so spoznali, da ne gre neč naprej jn taku so rekli, de se bojo dobili čez dve leti u Madridi, za videt...
- Ma sej sm jest vre tabat reku, de pridejo vkep brez potrebe! Ma kej so misleli, de bojo u Evropi ledje jn ideje nečko krožle okuli? Ta prvo delo, ke be blo za naredet, be blo podret berlinski zid. Ma so ga pej še zvišali, denili nove mine jn nastauli tašne mitre, ke začnejo same strelat, če pride blizi kašen človek. Morbet so znajdli tudi tašne mitre, ke strelajo tudi na ideje. Jn kej so se spet najdli u Madridi? Ma kej je gramo pandolo?
- Ja, so pršli vkep, za videt rezultate al za odločet še kej družga. Sej tista konferenca u Madridi jema že sama dve rati. Zatu ke so se dobili vre spomladi, so an cajt sjali ji vidli, da ne gre nikamer naprej. Jn taku so rekli, de bojo šli naprej še u jeseni. Jn zdej be radi na kašno vižo končali, ma ne morejo ne naprej, ne nazaj.
- Kepej, kepej! Sej sm ti reku, da sm jest vre tabat, ke je bla konferenca u Beogradi, vre znou, de tudi u Madridi ne bo neč. Ma mene diplomati nečejo poslušat jn so vselih pršli vkep.
- E, dragi moj, sej so dobro plačani. Sej bi tudi jest šou na kašno konferenco. Piješ nu ješ, kadiš, se modro držiš jn vlečeš dnevnice. Tudi jest be šou.
- Ma mene pej te konference od merà vselih skrbijo. Kadar preveč govorijo od merà, je zmeram nevarno za vojsko. Tu je glih taku koker ses podražitvami: kadar an minister reče »olje se ne bo podražilo« greš lahko staveč, de čez štirinajst dni bo vse dražje al bojo, koker se zdej reče, nove cene.
- Ja, tisto je pej res.